

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad

1 Situering

Op 13 december 2002 vroeg mevr. M. Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming de Vlaamse Onderwijsraad om advies over het voorontwerp van decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad.

De Algemene Raad van de Vlor bracht onderstaand advies uit op 21 januari 2003 met eenparigheid van stemmen en drie onthoudingen. Er waren 31 leden aanwezig.

Titel II. Participatie op schoolniveau

2 Uitgangspunten bij de bespreking

2.1 De betekenis van een participatieve school en criteria voor de beoordeling

Het debat over een versterking van participatie op schoolniveau kadert in een bredere discussie over de bestuurskracht van lokale onderwijsinstellingen. Het laatste decennium pleiten zowel de overheid als schoolbesturen voor een versterking van de autonomie van scholen. Dit moet hen toelaten een eigen beleid te voeren dat beter inspeelt in lokale noden, op het leerlingenprofiel en op een gedragen visie van wat goed onderwijs inhoudt. Dit veronderstelt dat scholen meer beslissingsruimte moeten krijgen. Tegelijk roept dit ook de vraag op naar meer inspraak van betrokkenen in het lokale beleid. Daarom wil de overheid door middel van het voorliggende voorontwerp van decreet de participatie-organen op schoolniveau versterken.

De Vlaamse Onderwijsraad is ervan overtuigd dat een participatieve schoolcultuur een belangrijk instrument is voor de ontwikkeling van de school en het ontstaan van een goed leerklimaat ¹. De mate waarin met de opvattingen en zorgen van leerlingen, ouders en personeelsleden wordt rekening gehouden is bepalend voor hun betrokkenheid bij het schoolgebeuren. Ook het omgekeerde is waar, als inspraak verwordt tot inspraak over marginale beslissingen of tot een formele procedure is dit contraproductief voor het functioneren van de school. Een beslissing

---

¹ Zo blijkt uit het onderzoek van S. de Groof en M. Elchardus dat er een positieve correlatie bestaat tussen participatie van jongeren in een school en hun leerprestaties en leermotivatie. In participatieve scholen is de motivatie van leerlingen groter en is er minder anti-sociaal gedrag. S. DE GROOF, M. ELCHARDUS, *Leerlingenparticipatie nader bekeken. Een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar de betekenis van participatie voor leerlingen* OBPWO 00.01, Brussel, VUB, p. 63-71.

die het voorwerp uitmaakte van een brede consultatie van diverse geledingen van de school zal een groter draagvlak en dus ook een grotere impact hebben.

Voor leerlingen biedt participatie op school nog een andere belangrijke meerwaarde: inspraak op school is ook een vorm van democratische opvoeding. Het leert leerlingen een mening verwoorden, hierover discussiëren en argumenteren en met mensen met een andere mening naar oplossingen zoeken en vervolgens uitvoering geven aan de beslissing. Ook in dit geval kan het belang van reële participatie niet worden onderschat. Negatieve ervaringen met een schijnparticipatie kunnen gevolgen hebben voor de maatschappelijke betrokkenheid van leerlingen.

Er is nog een andere reden waarom participatie op school een belangrijk aandachtspunt is. Er blijkt een rechtstreeks verband te bestaan tussen participatiemogelijkheden en het welbevinden van zowel leerlingen als leerkrachten op school².

Participatie staat dus helemaal niet los van de globale schoolcultuur. Een participatieve schoolcultuur zal zich, naast de formele participatie, vertalen in informeel overleg tussen leerkrachten, vakgroepwerking, leerlingenbegeleiding, overleg met en tussen leerlingen, een opener klasklimaat en een actieve ouderwerking.

Wegens de duidelijke meerwaarde van een participatieve schoolcultuur hebben heel wat scholen zich sinds 10 jaar ingespannen om medezeggenschap en inspraak vorm te geven. De Vlor vindt daarom dat de nieuwe regeling op de participatie de sterke punten uit het decreet op de medezeggenschap uit 1991 moet honoreren en zeker niet mag terugschroeven.

Naast de participatieraden kent het onderwijs ook nog andere inspraakorganen zoals de bilaterale overlegorganen. Ook deze organen dragen bij tot het ontstaan van een participatieve schoolcultuur. Daarom mag de nieuwe regeling op de schoolraden en de pedagogische raden de bevoegdheden van deze bilaterale organen niet uithollen.

De Vlor vindt dat een participatieve cultuur even belangrijk is in het niet-leerplichtonderwijs als in het leerplichtonderwijs. In het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs, de basiseducatie en het deeltijds kunstonderwijs moeten instellingen werk maken van een participatieve cultuur. Het gaat om onderwijssectoren met specifieke doelgroepen, een specifieke onderwijsorganisatie en een specifieke finaliteit. Het is vanzelfsprekend dat hiervoor eigen participatiekanalen zullen moeten vorm krijgen. De Vlor vindt dat de overheid hiervoor eveneens een instrumentarium moet aanreiken. De Vlor merkt hierbij op dat de memorie van toelichting op dit punt geen uitspraken doet over de centra voor basiseducatie.

De Vlor is ervan overtuigd dat een participatieve schoolcultuur een groeiproces is. De ontwikkeling tot een participatieve school veronderstelt daarom een groeiproces dat raakt aan vele verhoudingen, structuren en tradities in de school en dat geen

---

² G. VERSCHULDEN, *Opvattingen over "welzijn" en "begeleiding". Een sociaal-(ped-)agogische analyse van leerlingenbegeleiding als exemplarisch thema in het jeugdbeleid*, Proefschrift, Gent, 2001; A. AELTERMAN e.a., *De professionaliteit en de maatschappelijke waardering van leerkrachten basis- en secundair onderwijs. Een onderzoek naar opvattingen van leerkrachten, andere onderwijsbetrokkenen en de publieke opinie*, OBPWO 00.03, Gent, 2002. Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat participatie in de eerste plaats betrekking moet hebben op het pedagogisch-didactisch handelen van de leraar.

eenmalige gebeurtenis kan zijn. Daarom moet een decreet op de participatie op schoolniveau de scholen een kader aanreiken van waaruit ze een eigen dynamiek kunnen ontwikkelen die mee groeit van onderuit en gedragen wordt door alle geledingen van de school.

De Vlor is van mening dat de voorstellen inzake de samenstelling en de werking van de schoolraden uitgaan van een confrontatiemodel eerder dan van een consensusmodel. De Vlor is van mening dat de meerwaarde van inspraak en medezeggenschap vooral bereikt wordt door te zoeken naar een compromis, naar principes met een breed draagvlak.

Het participatiedecreet moet daarom voldoen aan volgende belangrijke vereisten:

- Scholen het noodzakelijke kader aanreiken om een participatieve cultuur te ontwikkelen die leidt tot reële inspraak met zo weinig mogelijk formalisme;
- Ruimte creëren voor de eigen dynamiek van de school;
- Overzichtelijke overleg- en inspraakstructuren uitwerken waarbij bevoegdheden van de verschillende structuren coherent zijn. Dit zal nodig voor de directies en de schoolbesturen en voor de participanten aan verschillende overlegstructuren. De nieuwe regeling mag trouwens de bevoegdheden van de bilaterale overlegorganen niet uithollen.
- De optie voor een consensusmodel in plaats van een confrontatiemodel

Dit vormen meteen de principes van waaruit de Onderwijsraad de voorliggende tekst zal beoordelen.

2.2 Participatiestructuren in het officieel gesubsidieerd onderwijs

De Vlor wijst op de interferentie tussen het participatiedecreet, het kerntakendebat en het decreet op het verzelfstandiging van het officieel gesubsidieerd onderwijs. Het is onmogelijk om een aantal uitzichten van dit decreet te beoordelen als er nog geen duidelijkheid is over de bestuursorganen in het officieel gesubsidieerd onderwijs.

3 Titel I. Inleidende bepalingen (art. 2)

De omschrijving van wat onder “personeel” (art. 2, 11°) moet worden verstaan is dubbelzinnig. Afhankelijk van de lezing van de omschrijving behoort het paramedisch, sociaal, psychologisch, orthopedagogisch, medisch, opvoedend en hulpopvoedend personeel al dan niet bij de personeelsgeleding. De Vlor pleit voor het behoud van de huidige regeling waarbij alle personeelscategorieën kunnen vertegenwoordigd zijn in de schoolraad.

Er is ook een discrepantie tussen de bepalingen van art. 2, 5° en 13° en art. 5 waar het gaat om de bevoegdheid van de directeur en de inrichtende macht. De raad verzet zich tegen het principe dat de overheid in dit decreet de verhoudingen regelt tussen de inrichtende macht en de directeur. Een motivering wordt uitgewerkt in het punt onder het punt 5.4. (verhouding inrichtende macht en directeur).

4 Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

Inspelen op de draagkracht van leerlingen

Is dit hoofdstuk in principe ook van toepassing op andere onderwijsniveaus en sectoren dan het basis- en secundair onderwijs (art. 3-5) ?

De Vlor merkt op dat de regelingen onverkort en op dezelfde wijze gelden voor alle onderwijssectoren binnen het leerplichtonderwijs. Er zijn immers sectoren waar de formele kanalen die het voorontwerp van decreet vooropstelt, minder aangewezen zijn. Ook het verdrag over de rechten van het kind pleit voor participatierechten voor jongeren, rekening houdend met hun mogelijkheden en draagkracht.

- Scholen voor buitengewoon onderwijs doen inspanningen om inspraak te realiseren, maar dan wel vaak op een minder formele wijze dan omschreven in het voorontwerp van decreet. Het is voor deze scholen aangewezen om te zoeken naar vormen van inspraak die rekening houden met het profiel van hun leerlingen. Inspraak van leerlingen zal in het BuSO specifieke ondersteuning en begeleiding vragen die de directeur en het schoolteam zullen moeten organiseren.
- Er rijst een specifiek probleem voor de scholen van het type 5. Het gaat hier om ziekenhuisscholen met een wisselend publiek. Zijn deze scholen ook gebonden door de bepalingen van het voorliggende voorontwerp van decreet ?
- De vraag rijst of autonome middenscholen dezelfde formele kanalen voor inspraak en medezeggenschap moeten hanteren als de volledige secundair scholen waar vooral leerlingen van de derde graad het voortouw kunnen nemen.
- Basisscholen kunnen proberen om inspraak van leerlingen te realiseren. Sommige bevoegdheden van de schoolraad behoren echter niet tot de interessesfeer van jonge kinderen. Sommige technische aangelegenheden zijn voor hen ook moeilijk te vatten. Scholen hebben wel de plicht om de dossiers zoveel mogelijk te vertalen naar het bevattingsvermogen van hun leerlingen. Het is wenselijk om scholen in staat te stellen voldoende begeleiding en ondersteuning te organiseren voor alle participanten. Gebrek aan participatie van leerlingen mag er echter er niet toe leiden dat deze scholen niet rechtsgeldig een bepaalde beslissing kunnen nemen. De geledingen vertegenwoordigd in de Vlor opteren voor een participatierecht ipv een participatieplicht.

De omschrijving van de begrippen adviesbevoegdheid, overlegbevoegdheid en instemmingsbevoegdheid (art. 4)

De Vlor ziet de overlegbevoegdheden in het kader van het zoeken naar een mogelijke consensus tussen de verschillende geledingen van een school. In deze visie zitten overlegbevoegdheden en instemmingsbevoegdheden zeer dicht opeen.

Een aantal geledingen, met name het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten en deskundigen, vinden het belangrijker om de finaliteit van het gesprek te bepalen, met name een poging om een consensus te bereiken, dan wel om formalistische procedures uit te schrijven (zie

b.v. art. 25). Indien blijkt dat er geen consensus kan worden bereikt, beslist de directeur, resp. de inrichtende macht maar motiveert zijn beslissing. In dit geval moeten er geen instemmingsbevoegdheden meer omschreven worden.

De andere leden pleiten ervoor om de instemmingbevoegdheden te behouden maar dan wel in de betekenis die eraan is gegeven in het decreet op de medezeggenschap uit 1991. Art. 29, § 3 van dit decreet omschreef instemmingsbevoegdheden als die bevoegdheden waarbij de inrichtende macht geen beslissing kan nemen zonder het akkoord van de participatieraad/schoolraad. Het gaat immers om een beperkt aantal bevoegdheden die heel erg raken aan o.m. de financiële draagkracht van gezinnen.

De vraag rijst ook naar de samenhang tussen de onderhandelingsbevoegdheden van de bilaterale overlegorganen en de instemmingsbevoegdheden van de schoolraad (zie punt 5.2.3.)

5 Hoofdstuk II. De schoolraad

5.1 Toepassingsgebied

We verwijzen in deze naar de opmerkingen over de draagkracht van leerlingen onder punt 4.

5.2 De schoolraad

5.2.1 Oprichting

Een schoolraad per scholengemeenschap ?

Het voorontwerp van decreet bepaalt dat er een schoolraad per school (art. 7) wordt opgericht. De Vlor vindt dit een goed principe.

Wel kunnen de schoolraden van afzonderlijke scholen beslissen om maar één schoolraad op te richten voor scholen die hetzij tot dezelfde scholengemeenschap behoren hetzij in mekaars nabijheid zijn gevestigd (art. 8). Het is ook mogelijk om gedeeltelijk bevoegdheden over te dragen aan een gemeenschappelijke schoolraad.

Dit wijkt af van de bepalingen van het decreet op de medezeggenschap van 1991 waar er een participatieraad per scholengemeenschap moest worden opgericht (art. 34bis). De Vlor steunt de optie om hier de lokale autonomie te laten spelen. Een en ander betekent wel dat er in elk geval per school een schoolraad moet worden samengesteld vooraleer er een overdracht van bevoegdheden kan gebeuren. De Vlor vindt het in het geval van een globale overdracht van bevoegdheden een omslachtige procedure. Het is niet efficiënt om verkiezingen te organiseren voor de samenstelling van schoolraden per school om vervolgens te beslissen om de procedure over te doen op het niveau van de scholengemeenschap. De Vlor stelt voor om de huidige regelgeving te behouden waar wordt aangegeven dat dit kan mits instemming van de representatieve organisaties die geledingen uit de schoolraad vertegenwoordigen.

De memorie van toelichting verwijst naar de mogelijkheid om op het niveau van de scholengemeenschappen in het secundair en weldra in het basisonderwijs “medezeggenschapscolleges” (p. 6, 3°) op te richten. Dit wordt evenwel niet geregeld

in dit decreet.

Een schoolraad per vestigingsplaats ?

De leden zijn van mening dat een schoolraad per school in de regel volstaat. Zij pleiten ervoor om de druk op kleine vestigingsplaatsen niet te groot te maken. Wel moeten er voldoende waarborgen zijn dat vestigingsplaatsen voldoende aan bod kunnen komen in de schoolraad. Dit kan niet worden gegarandeerd daar waar er verkiezingen worden georganiseerd.

Wel kan er een probleem rijzen in ver van elkaar gelegen vestigingsplaatsen om deel te nemen aan vergaderingen van de schoolraad. Zeker voor leerlingen of ouders kan dit een belangrijke extra-drempel vormen. In deze gevallen zou een afwijking op het algemene principe kunnen worden overwogen.

Voor het Gemeenschapsonderwijs kan deze maatregel niet worden doorgetrokken omdat de schoolraden het kiescollege vormen voor de samenstelling van de bestuursorganen van het Gemeenschapsonderwijs.

Schoolraden bij participatief samengestelde inrichtende machten

Inrichtende machten die zijn samengesteld uit rechtstreeks verkozen vertegenwoordigers van personeel, ouders en leerlingen (SO) en slechts verantwoordelijk zijn voor één school, zijn ontslagen van de verplichting een schoolraad in te richten (art. 7). De kleine onderwijsverstrekkers willen een zo maximaal mogelijke participatie realiseren. Het is evenwel niet aangewezen dat in hun bestuursorganen leerlingen moeten zetelen. De rol van een schoolbestuur op het vlak van personeelsbeleid maakt dit een minder geschikt forum voor participatie van leerlingen. Zij pleiten voor het behoud van de huidige uitzonderingsregeling. In zo'n geval zou aan de leerlingenraad instemmingsbevoegdheid kunnen worden verleend.

5.2.2 Samenstelling

Geledingen (art. 9)

De Vlor vindt dat de inrichtende macht en de directeur volwaardig lid moeten zijn van de schoolraad. De Vlor vertrekt bij het denken over participatie eerder van een overleg- en consensusmodel dan van een conflictmodel. Lidmaatschap van de schoolraad doet geen afbreuk aan het feit dat de directeur en de inrichtende macht de finale beslissingen moeten nemen. Vanuit een consensusmodel moeten de mogelijkheden voor compromisvorming en rechtstreeks overleg versterkt worden en niet afgezwakt. De directeur en de inrichtende macht moeten steeds het recht hebben om informatie te verstrekken en voorstellen te verdedigen. Ze moeten hiervoor niet afhankelijk van de good-will van de andere leden van de schoolraad. Het is denkbaar dat een directeur of een inrichtende macht zich laat vervangen door een gemachtigde. In dat geval moet de gemachtigde mandaat hebben om te onderhandelen.

Uit evaluatie-onderzoek blijkt dat niet alle groepen in een school even sterk geneigd zijn om te participeren. De vraag rijst of op het niveau van leerlingen geen stimulansen dienen ingebouwd voor leerlingen uit alle onderwijsvormen en –sectoren binnen de school.

Wijze van samenstellen (art. 10-12)

Een meerderheid van de leden in de Vlor vindt dat vertegenwoordigers van ouders, leerlingen en personeelsleden worden verkozen op kieslijsten die zijn samengesteld door de representatieve organisaties. Zij vinden dat vertegenwoordiging moet gebeuren door gemandateerden die verantwoording afleggen aan de groep die hen gemandateerd heeft. Vertegenwoordigers moeten geen individuele standpunten vertolken maar het standpunt van de groep die ze vertegenwoordigen. De inzet en expertise van het georganiseerde middenveld moet gevaloriseerd worden.

De kleine onderwijsverstrekkers zijn het niet eens met deze visie.

Een goede participatiestructuur houdt rekening met de structuur en de organisatie van de school. De Vlor vindt dat b.v. vertegenwoordigers van vestigingsplaatsen garanties moeten kunnen hebben te zetelen in de schoolraad. Dit kan niet worden gegarandeerd als er verkiezingen worden georganiseerd.

De leden van de Vlor verzetten zich tegen een stemplicht voor personeel en leerlingen (art. 10, § 2). Zij pleiten voor een participatierecht in hoofde van personeel en leerlingen maar niet voor een participatieplicht. Participatie die enkel formeel verloopt, leidt niet tot een participatieve school. Formele en informele participatiemogelijkheden moeten elkaar bevruchten en versterken.

Het is niet duidelijk wat bedoeld is met “effectief tewerkgestelde personeelsleden” in het tweede lid van § 2.

Voor de vertegenwoordiging van ouders en leerlingen is een jaarlijkse bevestiging van het mandaat mogelijk, ten minste als de afgevaardigden worden aangeduid door de ouderraad of de leerlingenraad. Dit sluit uit dat ouders die geen kinderen meer hebben op de school of leerlingen die de school verlaten hebben, blijven zetelen in de schoolraad. Dit principe moet ook gelden voor verkozen vertegenwoordigers. Het zou denkbaar zijn te werken met “opvolgers”.

5.2.3 Bevoegdheden

De Vlor is van mening dat een afstemming van bevoegdheden van inspraakorganen absoluut noodzakelijk is met het oog op een reële participatie. Inspraakorganen waarvan de bevoegdheden overlappend zijn en/of elkaars werking kunnen blokkeren, geven aan inspraak een negatief imago. Het is ook onwerkbaar vanuit het beheersstandpunt van een onderwijsinstelling. Het moet duidelijk zijn voor alle betrokkenen wie waarover wordt geconsulteerd en in welke volgorde. Dit geldt in elk geval voor de bevoegdheden van de schoolraad en deze van het lokaal onderhandelingscomité.

Bevoegdheden : informatierecht (art. 13-15)

De leden van de Vlor verwijzen naar de opvattingen over de draagkracht van de leerlingen. Consequentie hiervan is dat de school de plicht heeft om zoveel mogelijk in een bevattelijke taal te communiceren met de leerlingen en andere participanten. Dit veronderstelt dat de scholen hiervoor voldoende begeleiding kunnen uitbouwen.

Het is belangrijk voor de kwaliteit van de inspraak dat de informatie ook tijdig wordt verstrekt.

Bevoegdheden : adviesbevoegdheid (art. 16-19)

Het nascholingsbeleid is een adviesbevoegdheid van de schoolraad; in het lokaal onderhandelingscomité is het een onderhandelingsbevoegdheid. Hetzelfde geldt voor de organisatie van het schooljaar.

De raad vindt het wat te ver gaan dat de schoolraad adviesrecht zou krijgen ten aanzien van de benoeming van een directeur. Wel kan de schoolraad adviseren over de procedure voor de aanstelling en het profiel.

Bevoegdheden : overlegbevoegdheid (art. 20-23)

Het leerlingenvervoer is nu een overlegbevoegdheid; volgens het participatiedecreet een adviesbevoegdheid. De aanwending van het lestijdenpakket is een overlegbevoegdheid van de schoolraad en een onderhandelingsbevoegdheid.

Orde- en tuchtreglement is momenteel een overlegbevoegdheid. Volgens het participatiedecreet moet het een instemmingsbevoegdheid worden.

De leden van de Vlor wijzen er ook op dat de motiveringsplicht van de directeur en de inrichtende macht als er geen consensus wordt bereikt, geen aanleiding mag geven tot formalisme en logge administratieve procedures.

Bevoegdheden : instemmingsrecht (art. 24-25)

De Vlor herinnert aan de principiële discussie over de wijze waarop de instemmingsbevoegdheid wordt ingevuld (zie punt 4, omschrijving van de begrippen adviesbevoegdheid, overlegbevoegdheid en instemmingsbevoegdheid). Er moeten twee opeenvolgende alternatieven geformuleerd worden als de schoolraad geen instemming verleent aan een bepaalde beslissing. Ook dit vinden sommige geledingen een uiting van een te verregaand formalisme.

Ook de bijdrageregeling voor de ouders is voorwerp van een instemmingsbevoegdheid. Hoewel het de bedoeling is dat deze bepaling de kosteloosheid van het onderwijs ondersteunt, zou het ook kunnen dat ouders absoluut de selectiviteit van een school willen versterken. Hieruit blijkt eens te meer het belang van gemandateerde vertegenwoordigers die een individueel belang kunnen overstijgen.

5.2.4 De werking van de schoolraad

Het huishoudelijk reglement (art. 26)

Sommige geledingen dringen erop aan dat het schoolreglement ook zou aangeven hoeveel bijeenkomsten een schoolraad moet houden, wie het secretariaat waarneemt, het tijdstip van de vergadering. De vergadertijd moet, volgens de vertegenwoordigers van de vakorganisaties, beschouwd worden als werktijd.

Andere geledingen waarschuwen voor het gevaar van formalisme en een veelheid van reglementen.

De voorzitter van de schoolraad (art. 27)

De Vlor steunt de visie van de minister waarbij de voorzitter van de schoolraad wordt verkozen hetzij onder, hetzij buiten de leden van de schoolraad. Het zou het best zijn dat de schoolraad in alle vrijheid kan beslissen wie het best de schoolraad voorziet.

Relaties met de directie en met de inrichtende macht

De Vlor verzet zich tegen het feit dat de directeur de mededeling verzekert van de verslagen van de leerlingenraad, de ouderraad en de pedagogische raad aan de andere raden. Het is de verantwoordelijkheid van de respectievelijke vertegenwoordigers om hun achterban te informeren.

Het is onduidelijk welke partijen bijkomende rechten en bevoegdheden toekennen aan de schoolraad. In het eerste lid van art. 30 is sprake van een overeenkomst tussen de directeur, de inrichtende macht en de schoolraad; in het tweede lid is er sprake van de directeur, de inrichtende macht, de schoolraad en het lokaal onderhandelingscomité. Voor het derde lid creëert dit verwarring aangezien niet duidelijk is of de eerste of de tweede overeenkomst is bedoeld.

De inrichtende macht moet de schoolraad de nodige infrastructurele en secretariaatsondersteuning geven. Dit kan niet binnen de huidige infrastructurele mogelijkheden en administratieve omkadering van de school.

Geschillen

Het is positief dat het voorontwerp van decreet scholen ertoe aanzet in eerste instantie een oplossing te zoeken voor meningsverschillen binnen de school. Pas in tweede instantie is er de commissie zorgvuldig bestuur.

Een geleding dringt erop aan de verhaalmogelijkheden te versterken. Zo is het opvallend dat de verhaalmogelijkheden beperkt worden tot de bevoegdheden. Klachten over de samenstelling van de schoolraden worden niet opgenomen.

De samenstelling van de commissie zorgvuldig bestuur moet worden aangepast aan deze nieuwe bevoegdheden.

5.3 Hoofdstuk III. Pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad

5.3.1 Oprichting (art. 36)

De Vlor is voorstander van een decretale verankering van de participatie van ouders, leerlingen en leerkrachten in de schoolraad maar twijfelt ten eerste aan de meerwaarde van een decretale verankering van de structuur die dit moet aannemen. Het komt elke geleding van de schoolraad toe om zich te organiseren op een wijze die het best past bij de eigen cultuur. Het georganiseerde middenveld heeft ook hier zeker een rol te spelen. De representatieve vakbonden kunnen het personeel samenbrengen; de ouderverenigingen die door dit decreet een decretale erkenning krijgen, spelen een dergelijke rol voor de ouders. Op deze wijze krijgen de vertegenwoordigers in de schoolraad ook een mandaat om te spreken (punt 5.2.2.). Dit geldt des te meer daar er raden moeten worden opgericht van zodra 10% van de ouders of personeel erom vraagt. Dit gaat, vooral op het niveau van personeel, soms om erg weinig mensen.

De Vlor vindt dat kinderen uit het basisonderwijs niet overbevraagd mogen worden op het vlak van participatie. De overheid moet rekening houden met de draagkracht van het kind. Dit is conform de bepalingen van het kinderrechtenverdrag.

5.3.2 Samenstelling (art. 37)

Uit onderzoek blijkt dat niet alle leerlingen even sterk geneigd zijn te participeren. De

vraag rijst of er geen stimulansen nodig zijn om alle leerlingen uit de verschillende onderwijsvormen en –sectoren van een school te betrekken bij de werking van de leerlingenraad.

5.3.3 Bevoegdheden

De Vlor vertrekt voor de participatie zowel op lokaal niveau als op macroniveau van een consensusmodel in plaats van van een confrontatiemodel. Het vormt een meerwaarde voor het meningsvormen van de verschillende geledingen uit de schoolraad als ze kunnen terugvallen op een voorafgaande raadpleging van diegenen die ze vertegenwoordigen. Het is echter contraproductief dat alle standpunten op voorhand schriftelijk worden geformuleerd. Op die manier dreigt participatie eerder het naast mekaar plaatsen van standpunten te worden dan een zoeken naar overeenstemming.

5.4 Wijzigingsbepalingen

Participatie, een subsidiëringsvoorwaarde (art. 42)

De geledingen vertegenwoordigd in de Vlor onderschrijven de noodzaak van participatieve scholen. Zij zijn echter bezorgd over de mogelijkheden van de inrichtende macht en de directeur om alle verplichtingen die dit decreet opsomt, te realiseren. Eerder al bleek dat veel geledingen vinden dat de nadruk te veel ligt op een participatieplicht in plaats van op een participatierecht. Voor bepaalde geledingen van de schoolraad kan het moeilijk zijn om geschikte kandidaten te vinden.

Subsidiëringsvoorwaarden in het Gemeenschapsonderwijs ?

Het Gemeenschapsonderwijs wijst erop dat de bepalingen van art. 42 het Gemeenschapsonderwijs zouden onderwerpen aan subsidiëringsvoorwaarden. Zij verzetten zich principieel tegen deze handelwijze.

De verhouding tussen de directeur en de inrichtende macht

Een meerderheid van de geledingen van de Vlor verzetten zich ertegen dat deze materie wordt geregeld door het participatiedecreet. Het is aangewezen dat de inrichtende macht een eigen profiel heeft en ook de directeur een eigen profiel laat uitbouwen. Afspraken over wederzijdse verantwoordelijkheden zijn hiervoor noodzakelijk.

De bepalingen zijn voor het officieel gesubsidieerd onderwijs onmogelijk om te beoordelen bij gebrek aan zicht op het decreet over de verzelfstandiging van het officieel gesubsidieerd onderwijs. Voor kleine onderwijsverstrekkers past het hiërarchische model dat hier wordt gehanteerd, helemaal niet. Men werkt er onder meer met collegiale vormen van directie.

Bij sommige kleine onderwijsverstrekkers is er een rotatiesysteem voor het directieambt

De Vlor vindt het dan ook helemaal niet aanvaardbaar dat van deze regeling een subsidiëringsvoorwaarde wordt gemaakt.

5.4.1 Expertisecentrum

Uit evaluatie-onderzoek blijkt dat alle geledingen nood hebben aan deskundigheidsbevordering³. Essentiële aandachtspunten hierbij zijn het strategisch denken vanuit de onderwijsinstelling, langetermijndenken en het overstijgen van particuliere belangen. De Vlor vindt de oprichting van een expertisecentrum op macroniveau onvoldoende om de participatie goed te ondersteunen. Er is nood aan ondersteuning van de diverse geledingen ook op schoolniveau. De Vlor verwijst naar zijn visie dat participatie moet groeien binnen een lokale schoolcultuur. Scholen zullen zich moeten inspannen om de inzet van discussies en de informatie uit een dossier te formuleren op een wijze die begrijpelijk is voor leerlingen en ouders. Het is een belangrijke randvoorwaarde voor participatie dat de betrokkenen ervaren dat hun mening telt en dat er rekening mee gehouden wordt. Zoniet, haken vertegenwoordigers af. Daarom dringt de Vlor aan op ondersteuning van alle betrokkenen, ook de lokale gemeenschap.

Een en ander betekent dat dossiers voor alle betrokkenen in een leesbare en heldere vorm worden gepresenteerd. Scholen zullen de nodige infrastructuur en middelen moeten krijgen om deze begeleiding te organiseren.

Een aantal representatieve verenigingen van inrichtende machten zijn ervan overtuigd dat een centrale ondersteuning van de participatie weinig effectief zal blijken. De pedagogische begeleidingsdiensten en de ouderkoepelverenigingen moeten hierin een volwaardige rol kunnen spelen.

De Vlor verzet zich tegen nog maar eens een nieuw steunpunt. De rol zou kunnen opgenomen worden door het steunpunt leerlingenparticipatie. Het is belangrijk dat de expertise van dat steunpunt niet verloren gaat. Wel moet nog afgewogen worden welke bevoegdheden dat steunpunt krijgt, wie eraan deelneemt en welke middelen er voorhanden zijn. Het steunpunt moet aangestuurd worden door representatieve organisaties. Volgens het Gemeenschapsonderwijs moeten ook directies er deel van uitmaken. Zij zijn een van de belangrijkste doelgroepen voor het expertisecentrum.

De geledingen van de ouders en van de leerlingen vragen naar de samenhang tussen het beheer van het expertisecentrum en de mogelijkheid om vormingsprojecten te organiseren. Zij wijzen op hun decretale opdracht om vormingsprojecten op te zetten en vragen om verder in aanmerking te komen voor subsidiëring.

De inwerkingtreding van het art. 54 moet voorafgaan aan deze van schoolraden.

Titel IV. De Vlaamse Onderwijsraad

1 De betekenis van een participatief onderwijsbeleid op macroniveau en criteria voor de beoordeling van de voorstellen over de Vlaamse Onderwijsraad

De Vlor bekijkt de voorliggende voorstellen mede in het licht van de bepalingen op het ontwerpdecreet strategische adviesraden en de bepalingen uit het decreet betreffende het onderwijs, II. Uit dit laatste decreet zijn een aantal technische artikelen ten onrechte niet opgenomen in de voorliggende ontwerp tekst.

---

³ F. BALLY, *De werking van de participatieraden en de lokale schoolraden. Een evaluatie in het basis- en secundair onderwijs*, Leuven, 1991.

De voornaamste zorg van de Vlor bij de beoordeling van de voorstellen betreft echter de goede werking van adviesorganen. De Vlor is ervan overtuigd dat inspraak en medezeggenschap van alle betrokkenen bij het beleid het maatschappelijke draagvlak van het (onderwijs)beleid versterken en op die manier de implementatie ervan bevorderen. Het biedt de kans aan beleidsmakers om op voorhand knelpunten in te schatten en voorstellen bij te schaven. Dit alles doet geen afbreuk aan de bestuurskracht van de overheid want uiteindelijk neemt de minister, de regering en het parlement een beslissing. Door het advies en het overleg over de beslissing is de overheid goed geïnformeerd over de opvattingen terzake van degenen die het beleid moeten uitvoeren, van de mogelijke knelpunten en hindernissen en over welke alternatieve oplossingen mogelijk zijn om hetzelfde beleidsobjectief te bereiken. De Vlor is er daarom van overtuigd dat de overheid alle belang heeft bij een goed werkende adviesraad. Net zoals bij de schoolraden is ook op het macro-niveau gekozen voor een confrontatiemodel tussen de “beslissers” en degenen die inspraak krijgen. De Vlor gelooft eerder in een model waarbij overleg en compromisvorming mogelijk is.

Opdat een advies of een overleg de overheid goed zouden kunnen informeren, moeten er een aantal randvoorwaarden vervuld zijn. Sommige ervan zijn in het decreet ingeschreven; andere niet.

1. Adviesraden moeten een standpunt kunnen formuleren over alle belangrijke uitzichten van het beleid. De omschrijving van de taak van de strategische adviesraden zoals aangegeven in art. 4 van het decreet op de strategische adviesraden geeft daar een goede invulling aan.
2. Om op een gedegen manier adviezen te kunnen uitbrengen over complexe onderwijsdossiers of over maatschappelijke trends moet de Onderwijsraad over informatie kunnen beschikken, die hetzij van de overheid komt, hetzij het resultaat is van studieopdrachten. De Onderwijsraad moet studieopdrachten kunnen formuleren, verrichten of uitbesteden waarbij ze zelf de vraagstelling kan omschrijven. Zoniet heeft de proactieve functie van de strategische adviesraad weinig betekenis.
3. De adviesraden moeten een breed draagvlak hebben waarin alle segmenten van het beleidsdomein aan bod kunnen komen. Het kan hier zowel gaan om traditionele representatieve organen als om nieuwe actoren uit het middenveld. Belangrijk is in beide gevallen dat representatieve minderheidsgroepen via de adviesraad hun mening kunnen formuleren. In die zin zal de samenstelling van de adviesraad de diversiteit in het onderwijsveld weerspiegelen. Ook de overheid zelf is een partner in de discussies die adviesraden voeren. Ze moet b.v. voluit de kans krijgen om beleidslijnen toe te lichten en partners te overtuigen van het belang van een bepaald voorstel. Overleg veronderstelt in ieder geval een betrokkenheid van de overheid.
4. De adviesraad moet in alle onafhankelijkheid een standpunt kunnen formuleren. De memorie van toelichting bij het decreet op de strategische adviesraden omschrijft dit terecht als afstandelijkheid of onbevooroordeeldheid ten aanzien van het beleid. De adviesraad zal geen obstructie plegen ten aanzien van het beleid of het versterken.
5. Adviesraden moeten in staat zijn om gedragen standpunten te formuleren. Gedragen standpunten slaan zowel op de onderwijskundige consistentie van de

voorstellen, de interpretatie van trends en ontwikkelingen als op de gedragenheid door brede segmenten van de onderwijsgeledingen. Dit veronderstelt dat adviesraden de tijd krijgen om een gedragen standpunt te ontwikkelen.

2 Strategische adviesraad (art. 55)

De samenhang tussen het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden en het voorontwerp van decreet betreffende de participatie roept vragen op. Soms zijn de bepalingen aanvullend; op andere punten perkt het participatiedecreet de bepalingen van het decreet op de strategische adviesraden in. De memorie van toelichting somt bij art. 55 enkele punten op uit het decreet op de strategische adviesraden die onverkort gelden voor de Vlor.

De Vlor kan er niet mee instemmen dat enkel de bepalingen uit het decreet op de strategische adviesraden opgesomd in de memorie van toelichting bij het participatiedecreet, van toepassing zouden zijn op de Vlor. Trouwens het decreet op de strategische adviesraden is van een hogere rechtsorde dan de memorie van toelichting. De artikelen 2, 3 en 19, § 1 van het decreet op de strategische adviesraden zijn ten andere vrij determinerend opgesteld.

De Vlor pleit er daarom voor dat de bepalingen van het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden onverkort gelden voor de Vlor, behalve voor enkele uitzichten waar de specifieke situatie van onderwijs een afwijkende regeling wettigt. De Vlor dringt aan op een motivering van de afwijkende bepalingen. In het voorliggende advies zal de Vlor dan ook telkens aangeven hoe de samenhang moet worden gezien tussen de bepalingen uit het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden en het decreet op de Vlor.

3 Organen (art. 56)

Het voorontwerp van decreet onderscheidt als organen van de Vlor een algemene raad, vier deelraden, een vast bureau en een algemene secretaris .

De algemene raad oefent in beginsel de advies- en overlegtaken van de Vlor uit. Dit dient ook gelezen in samenhang met art. 77, 1° waarbij de algemene raad de adviezen en het overleg van deelraden moet bekrachtigen. Deze bepaling vloeit voort uit het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden dat maar voorziet in één raad per beleidsdomein. De overheid wil op die manier garanderen dat adviesraden de belangen van deelsectoren overstijgen en op macroniveau een samenhangend beleidsadvies formuleren. Deze doelstelling wordt helemaal niet ondergraven als deelraden autonoom een advies uitbrengen voor hun domein.

Het onderwijsveld kent immers veel diversiteit. Reële medezeggenschap veronderstelt een specifieke deskundigheid in de problemen en de noden van een welomschreven onderwijssector. De bekrachtiging door de algemene raad van het standpunt van de specialisten dreigt niet meer te worden dan een formalisme. Nu al kan het vast bureau coördinerend optreden als een standpunt van een deelraad niet conform is het algemeen onderwijsbelang of tegenstrijdig is aan de belangen van andere onderwijssectoren.

Art. 56, 2° bepaalt dat er een raad wordt opgericht voor levenslang en levensbreed

leren. Uit de samenstelling van de raden blijkt dat deze raad de sector van het deeltijds kunstonderwijs, de basiseducatie en het volwassenenonderwijs vertegenwoordigt. De Vlor pleit ervoor om het bevoegdheidsdomein van deze deelraad te beperken tot het levenslang en levensbreed leren (van volwassenen). De Vlor wijst erop dat de finaliteit, de onderwijsorganisatie, het pedagogisch-didactisch handelen en de cultuur van het deeltijds kunstonderwijs en deze van het volwassenenonderwijs grondig verschillen. De materies die betrekking hebben op het deeltijds kunstonderwijs zouden beter behandeld worden in een commissie van de algemene raad.

De Vlor wijst erop dat de sector van het levenslang en levensbreed leren breder is dan de basiseducatie en het volwassenenonderwijs. De naamgeving suggereert dan ook dat de raad een platform is voor advies en overleg over problemen van afstemming tussen onderwijs en andere opleidingenverstrekkers. De minister van onderwijs en vorming coördineert ook de werking van de interface. Het is dan ook logisch dat de strategische adviesraad voor het domein onderwijs en vorming ook bevoegd is om advies uit te brengen over de afstemmingsproblematiek tussen onderwijs en andere opleidingsaanbieders.

De Vlor merkt op dat het nodig zal zijn om de bevoegdheden uit te klaren van de deelraad ten aanzien van de “Vlaamse denktank voor levenslang leren” in het kader van de interface. Dit in het licht van de coördinatiebevoegdheid van de minister van onderwijs.

Dit geeft uiteraard aanleiding tot de opname van een beperkte vertegenwoordiging van andere opleidingenverstrekkers in de deelraad levenslang en levensbreed leren (art. 65).

Het decreet op de strategische adviesraden (art. 10) bepaalt dat de raden ook werkcommissies kunnen instellen. Ook het art. 153 van het onderwijsdecreet II legde hiervoor een decretale basis.

3.1 Opdracht

3.1.1 Advies

Adviesbevoegdheden zoals omschreven in het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden

De Vlor brengt verplicht advies uit ten behoeve van de Vlaamse regering en het Vlaams parlement over voorontwerpen van decreet, met uitzondering van bekrachtigingsdecreten op de eindtermen, de beroepsprofielen van leraren en het begrotingsdecreet. Ook brengt de Vlor verplicht advies uit over de beleidsbrieven en beleidsnota's.

De Vlor wijst op het verschil in bevoegdheden van de Vlor en de strategische adviesraden. Dit decreet bepaalt dat een strategische adviesraad uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengt over de hoofdlijnen van het beleid, bijdraagt tot het vormen van een beleidsvisie, de maatschappelijke ontwikkelingen volgt en interpreteert, advies uitbrengt over voorontwerpen van decreet, uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengt over ontwerp van besluit van de Vlaamse regering, reflecties levert over bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's. Er is geen enkele reden of argumentatie waarom de Vlor niet ten volle de bevoegdheden van de

strategische adviesraden zou opnemen voor het domein onderwijs en vorming. Adviesraden moeten een standpunt kunnen formuleren over alle belangrijke uitzichten van het beleid. De omschrijving van de taak van de strategische adviesraden zoals aangegeven in art. 4 van het decreet op de strategische adviesraden geeft daar een goede invulling aan.

Zo vraagt de Vlor al langer om over organieke uitvoeringsbesluiten met een onderwijskundige betekenis te kunnen adviseren. Het is zeker niet zo dat uitvoeringsbesluiten alleen louter technische uitwerkingen zijn van principiële beslissingen die in een decreet zijn vastgelegd. Daarom dringt de Vlor erop aan dat in het art. 58 wordt ingeschreven dat de regering de Vlor ook om advies moet vragen over besluiten van de Vlaamse regering met een belangrijke onderwijskundige betekenis. Advies uitbrengen over voorontwerpen van besluit is trouwens een van de bevoegdheden die het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden toewijst aan deze raden.

De Vlor heeft een aantal bijkomende bevoegdheden die hem zijn toegewezen door decreten of besluiten. De Vlor verzet zich tegen de bepaling dat bijkomende bevoegdheden enkel bij decreet zouden kunnen worden toegewezen.

Het eigen initiatiefrecht ten volle laten spelen

Zoals hierboven aangegeven wil de Vlor ten volle zijn rol als strategische adviesraad opnemen. Belangrijk hierbij is de opdracht om ook pro-actief te adviseren over bepaalde ontwikkelingen of behoeften die groeien in het onderwijs. Het moet ook mogelijk blijven om in te spelen op actuele discussies en ontwikkelingen en op korte termijn een advies hierover uit te brengen. Daarom moet de adviesraad ook ongevraagd en op eigen initiatief adviezen kunnen uitbrengen. Het voorontwerp van decreet bepaalt dat dit enkel kan na een ruime consultatie van het onderwijsveld. Door de brede samenstelling van de onderwijsraad, zoals omschreven in art. 64-70, is er al een garantie dat het advies gewenst en gedragen wordt door brede segmenten van het onderwijslandschap.

Tijd om een gedragen advies te kunnen formuleren

Het voorontwerp van decreet stelt dat de verplichte adviezen worden verstrekt binnen de 10 werkdagen volgend op de adviesvraag. De Vlor heeft zich steeds geëngageerd om op een constructieve wijze de timing en de planning die met de minister was afgesproken te respecteren. De ervaring wijst echter uit dat het nagenoeg onmogelijk is om binnen de 10 dagen een gedragen advies uit te werken. Een advies van de Vlor moet de mening vertolken van brede segmenten van het onderwijsveld. Vertegenwoordigers vertolken geen eigen mening maar wel deze van de leden die ze vertegenwoordigen. Dit is een voorwaarde voor goed advieswerk. Het is daarom belangrijk dat vertegenwoordigers in de Vlor voorafgaand aan besprekingen ruggespraak kunnen houden met hun achterban. Vaak gaat het hier om vrijwilligers (b.v. ouders, scholieren, vakbondsmensen, ...) die op korte tijd moeilijker bij te brengen zijn. Om over bepaalde aspecten een consensus te kunnen bereiken, is het ook wenselijk meerdere vergaderingen te kunnen organiseren. Het is aangewezen om over complexe voorstellen voorafgaandelijk aan de raad experten te kunnen samenbrengen. Binnen de 10 werkdagen is dat alles nagenoeg onmogelijk.

Het voorontwerp van decreet op de strategische adviesraden, art. 15 stelt dat de adviezen in de regel worden verstrekt binnen de periode van 1 maand na de

adviesvraag. De regering kan de termijn inkorten in gevallen van hoogdringendheid zonder dat de termijn minder dan 5 werkdagen mag bedragen. Dit wordt gemotiveerd. De Vlor vraagt daarom dat voor adviezen in de regel ook een maand tijd wordt gegeven. In geval van hoogdringendheid, te motiveren door de regering, vraagt de Vlor om de bestaande regeling aan te houden. Dit betekent dat het advies wordt uitgebracht binnen de tien dagen volgend op de maandag na de adviesvraag.

De Vlor merkt ook op dat deze krappe timing tegelijk gebonden is aan vervaltermijnen. De eisen die hierdoor gesteld worden, zijn irrealistisch.

3.1.2 Overleg

Volgens het voorontwerp van decreet organiseert de Vlor overleg tussen de verschillende geledingen van het onderwijsveld (art. 57). Uit overleg kan een consensus groeien tussen de betrokkenen bij het onderwijs over een bepaalde beleidslijn. In een aantal gevallen zal dit ook een betekenis hebben voor de overheid. Mede in het kader van een groeiende autonomie van instellingen moeten onderwijsgeledingen beschikken over een platform om informatie uit te wisselen, afspraken te maken onder elkaar én met de overheid. Vernieuwingen implementeren zonder een platform voor overleg tussen de betrokkenen is nagenoeg onmogelijk. Onderzoek wijst ook uit dat vernieuwingen waarvan de doelstellingen die niet gedragen worden door de scholen die ze moeten uitvoeren, weinig succesvol blijken.

Onderwijsvernieuwingen kunnen door de overheid gestimuleerd of ondersteund worden. In dit geval lijkt het wenselijk dat aan het overleg ook vertegenwoordigers van de overheid kunnen deelnemen die engagementen kunnen aangaan (zie hierover punt 3.2.1.). Beleidslijnen die onderwijspartners afspreken, zullen rekening moeten houden met de beleidsobjectieven van de overheid.

Overleg tussen onderwijspartners zal niet altijd resulteren in een advies (art. 62). Het kan wenselijk zijn dat de onderwijspartners hun beleidslijnen in bepaalde dossiers op elkaar afstemmen. Op die manier functioneert de Vlor als een platform voor netoverschrijdend overleg. Daarom pleit de Vlor ervoor om ook overleg te kunnen organiseren, zonder dat dit noodzakelijk moet leiden tot een advies aan de minister.

3.1.3 Studie

De Vlor vindt het belangrijk om voor het onderwijs zijn rol als strategische adviesraad te kunnen opnemen, met alle bevoegdheden die het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden toekent. De Onderwijsraad moet de overheid daarom kunnen wijzen op gewenste ontwikkelingen en maatschappelijke ontwikkelingen met gevolgen voor onderwijs. Om op een onderbouwde manier adviezen te kunnen uitbrengen is het niet alleen wenselijk de verschillende betrokkenen bij het onderwijs te raadplegen. Het zal ook nodig zijn om informatie te verzamelen, experts aan te spreken en studiewerk te verrichten. Dit werk kan zowel gebeuren door het secretariaat als uitbesteed worden aan deskundigen. Daarom vindt de Vlor dat hij voorafgaand aan een advies of overleg en in functie van advies en overleg een studiefunctie moet kunnen opnemen. De studiefunctie staat niet op zich maar kan worden gezien als een voorbereidende fase op weg naar een advies of overleg. De Vlor pleit ervoor om deze opdracht die inherent is aan de opdrachten van een strategische adviesraad en die ook al werd toegewezen aan de Jeugdgraad⁴, expliciet

---

⁴ Decreet van 29 maart 2002 op het Vlaamse jeugdbeleid, art. 7.

in de missie van de Vlor in te schrijven.

3.1.4 Conventionele opdracht (art. 63)

Conventionele opdrachten voor de Vlor worden ingeschreven in een beleidsovereenkomst. Het is vanzelfsprekend dat dergelijke overeenkomsten worden afgesloten door het beheersorgaan van de instelling (i.c. het vast bureau).

De beleidsovereenkomsten kunnen volgens het voorontwerp van decreet op de participatie op school en op de Vlaamse Onderwijsraad tussentijds worden aangepast. Deze flexibiliteit is belangrijk om te kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen (art. 76, 4°).

3.2 Samenstelling van de Vlor

3.2.1 Geledingen (art. 64-65)

Een gespreksforum voor alle geledingen van het onderwijs

De Vlor vindt dat een strategische adviesraad een platform moet zijn voor discussie tussen alle stakeholders van een beleidsdomein. In het voorstel van de overheid ontbreken belangrijke geledingen van het onderwijs. Het valt op dat in de nieuwe raden niet langer experts zetelen van de administratie en vanuit het hoger onderwijs. Nochtans blijkt uit de ervaring dat beide groepen een essentiële rol spelen bij de besluitvorming in een adviesorgaan.

De beleidsmakers kunnen voorstellen toelichten, misverstanden ophelderen en achtergrondinformatie verstrekken. Door een rechtstreekse dialoog tussen de stakeholders uit het onderwijs en vertegenwoordigers van de overheid krijgen beide partijen een beter inzicht in mekaars argumentatie en achtergronden. Dit komt de kwaliteit van de besluitvorming van beide partijen ten goede.

Onderwijskundigen van universiteiten en hogescholen kunnen vanuit hun onderzoeksachtergrond voorstellen sterker onderbouwen en verrijken. Het is belangrijk dat er een platform bestaat waar onderwijskundigen hun inzichten beleidsmatig kunnen vertalen en toetsen aan de inzichten van de onderwijspartners. Zeker waar het gaat om het opnemen van een pro-actieve functie ten aanzien van het onderwijsbeleid is dit een belangrijk gegeven.

De VCLB vraagt om ook als geleding te kunnen zetelen in de algemene raad. Dit mag evenwel geen afbreuk doen aan de delegatie van andere partners.

In de deelraad voor het hoger onderwijs zetelen geen vertegenwoordigers van de inrichtende machten. Het is wenselijk dat deze in de raad zitting kunnen hebben.

In de raad voor het levenslang en levensbreed leren zal, gezien zijn opdracht, ook een beperkt aantal vertegenwoordigers moeten zetelen van de andere opleidingsverstrekkers. Dit is trouwens nu al het geval in de Raad voor het volwassenenonderwijs.

Ruimte voor bestaande en nieuwe organisaties van het middenveld

De overheid voorziet ook betrokkenheid van het sociaal-culturele veld in het de Vlor. Op zich is dit een positief gegeven. De Vlor pleit ervoor dat er naast de beperkte permanente aanwezigheid van het sociaal-culturele veld in de raden, ook soepele formules mogelijk blijven om ervaringsdeskundigen bij de werking te betrekken. Beide

categorieën vertegenwoordigen ook een verschillend segment van de samenleving. Daarom maakt de Vlor een opsplitsing tussen een beperkte delegatie van het sociaal-culturele veld in de raden. Deze kan het best aangeduid worden door een overkoepelende structuur van het sociaal-culturele werk.

Voor concrete dossiers wenst de Vlor samen te kunnen werken met organisaties van “ervaringsdeskundigen”. Op deze manier kunnen o.m. nieuwe organisaties uit het middenveld bij de werking worden betrokken (zie uitgangspunt 3 op p. 12.). De regeling moet erg flexibel kunnen en wisselend naar gelang van het dossier waar het over gaat. De vraag rijst dan ook of het wenselijk is dat de regering bij de aanwijzing van gemachtigde organisaties namens het sociaal-culturele veld moet werken met een vorm van “erkenning” van de organisaties (art. 68, 7°). Voor deze organisaties is het niet altijd haalbaar om op permanente basis mee te werken en te denken. Het is beter dat ze hun deskundigheid kunnen inbrengen naar aanleiding van concrete dossiers die hen direct raken.

Generalisten in de algemene raad

De memorie van toelichting omschrijft de opdracht van de algemene raad als volgt : “ de algemene raad overstijgt de belangen van deelsectoren binnen een beleidsdomein, bekijkt een gestelde problematiek op macroniveau en bundelt vanuit zijn integrerend vermogen de verschillende invalshoeken tot één omvattend beleidsadvies”. De Vlor onderschrijft deze visie die ook consequenties heeft voor het profiel van de leden van de algemene raad. In de algemene raad zullen generalisten zetelen die het geheel van de onderwijsniveaus en –sectoren kunnen overzien. Toch stelt art. 64 dat de algemene raad enkel is samengesteld met afgevaardigden van specifieke onderwijsniveaus en -sectoren. De vertegenwoordigers van onderwijsniveaus en –sectoren zullen vooral een rol moeten spelen in de deelraden.

Is het wenselijk om in de deelraad voor het basisonderwijs ook sociaal-economische organisaties te laten zetelen ? Gezien de finaliteit van dit onderwijsniveau zou het beter zijn zich te beperken tot sociaal-culturele organisaties.

De Vlor vraagt ook naar de samenhang tussen art. 66 en art. 64. Indien alle onderwijsniveaus en –sectoren moeten vertegenwoordigd zijn, de geledingen moeten tellen zoals opgesomd in art. 64, 1° en ook rekening houden met de verschillende representatieve organisaties, kan het aantal leden moeilijk beperkt blijven tot 20 à 30 leden.

3.2.2 Aantallen en representativiteit

Strategische adviesraden zullen tussen de 20 en de 30 leden tellen. Misschien is dit streefcijfer haalbaar voor de deelraden; voor de algemene raad kan dit niet. Dit kan zeker niet als alle onderwijsniveaus en –sectoren vertegenwoordigd moeten zijn zoals het voorontwerp van decreet nu vooropstelt.

De Vlor pleit ervoor dat de numerieke aanwezigheid van de verschillende geledingen in de algemene raad en in de deelraden wordt opgenomen in het decreet. Het is onmogelijk om te oordelen over de bepalingen van het voorontwerp van decreet zonder de numerieke verdeling van de mandaten te kennen.

De raad is ook van mening dat bij de samenstelling van de raden representativiteit moet worden nagestreefd op basis van de evenwichten die gelden tussen bepaalde partners. Daarenboven wijst de memorie van toelichting bij het decreet op de

strategische adviesraden erop dat het cultuurpact vereist dat voor culturele materies de verschillende maatschappelijke stromingen aan bod moeten komen. Ditzelfde geldt ook in onderwijsmateries. De verschillende ideologische en maatschappelijke stromingen in het onderwijslandschap moeten volwaardig aan bod kunnen komen. Het kan niet dat een onderwijsraad abstractie zou maken van minderheden in het onderwijs of enkel zou worden aangestuurd vanuit een enkele stroming binnen het onderwijs.

De verkiezingsprocedure zoals nu vooropgesteld, bevat geen waarborgen voor de aanwezigheid van verschillende stromingen. De zorg over de aanwezigheid van minderheden in de algemene raad wordt nog sterker indien de algemene raad alle adviezen moet bekrachtigen en indien het art. 5-overleg wordt afgeschaft.

3.2.3 Wijze van samenstellen (art. 67-70)

De Vlor merkt op dat de representativiteit op twee verschillende manieren wordt georganiseerd. Voor de meeste geledingen duiden representatieve organisaties vertegenwoordigers aan. Doordat deze een organisatie vertegenwoordigen bestaande leden die kunnen worden geconsulteerd, zijn de standpunten van deze vertegenwoordigers representatief.

Voor de directeurs en voor een deel van de personeel stapt men van af van deze visie. De directeurs worden verkozen (art. 69); personeel gecoöpteerd (art. 70). De Vlor wijst erop dat deze laatste vertegenwoordigers geen platform hebben om hun opvattingen te toetsen aan deze van de groep die ze vertegenwoordigen. Dit is nochtans noodzakelijk om een mening te vertolken die gedragen wordt door breed segment van het onderwijsveld. Bovendien hebben de representatieve organisaties uit het middenveld een specifieke deskundigheid ontwikkeld en krijgen afgevaardigden ook inhoudelijke ondersteuning.

De rechtstreeks verkozen mandaten kunnen ook een probleem vormen voor de toepassing van het decreet van 15 juli 1997 betreffende de evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de adviesraden. Het gaat in de algemene raad om vijf mandaten; in de deelraden om twee mandaten.

De Vlor merkt op dat art. 68 niet bepaalt welke organisatie of op welke wijze de vertegenwoordigers van de ouders wordt aangeduid.

Het voorontwerp van decreet bepaalt niet dat er zowel effectieve als plaatsvervangende leden kunnen zijn. Het principe van plaatsvervangers zou in elk geval moeten worden voorzien voor de algemene raad en voor de deelraden.

3.2.4 Onverenigbaarheden en cumulatie (art. 71-72)

Art. 72 sluit cumulatie van verschillende mandaten uit. Nochtans zijn mensen die in meerdere raden zetelen, in staat om een globaal perspectief te ontwikkelen dat betekenisvol is voor meerdere onderwijsniveaus of -sectoren. De maatregel beperkt ook de autonomie van de geledingen in de aanduiding van personen. Voor sommige (kleinere) geledingen is dit geen haalbare kaart. De Vlor stelt derhalve dat de cumulatie van mandaten in verschillende raden mogelijk moet zijn.

De raad herinnert aan de bedenking dat de bijdrage van beleidsmakers, inspectie en ambtenaren, in casu van het departement onderwijs, relevant kan zijn. In die zin

plaatst de raad ook vraagtekens bij het feit dat deze geen mandaat kunnen opnemen. In elk geval moet hierbij ook rekening worden gehouden met de personeelsleden van verzelfstandigde agentschappen.

Het voorontwerp van decreet wijkt hier terecht af van de bepalingen van het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden. Het moet immers mogelijk zijn om personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs mandaten binnen de Vlor te laten opnemen. Het is de Vlor niet meteen duidelijk waarom de uitzondering ook geldt voor de personeelsleden van het Vlaams parlement en de bij het Vlaams parlement opgerichte diensten.

In afwijking van het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden kan de algemeen voorzitter geen mandaat in de Vlor opnemen (art. 71, 2°). De teksten motiveren nergens de grond voor deze afwijking.

Er worden nu geen onverenigbaarheden geformuleerd ten aanzien van de personeelsleden (statutairen, contractuelen of gedetacheerden) van het permanent secretariaat van de Vlor (art. 71, 2°).

De personeelsgeledingen die o.m. de onderwijsinspectie vertegenwoordigen verzetten zich ertegen dat ze geen leden van inspectie zouden mogen afvaardigen in de Vlor. Dit is een inmenging in de autonomie van deze geledingen om vertegenwoordigers aan te duiden (art. 71, 4°).

3.2.5 Duur van het mandaat (art. 73)

De mandaten lopen over een periode van vijf jaar. In het kaderdecreet is sprake van vier jaar. De teksten motiveren deze afwijking niet. De Vlor ziet geen bijzondere reden waarom hier wordt afgeweken van de normale duur van de mandaten. De Vlor herinnert hierbij aan de noodzakelijke onafhankelijkheid van een adviesorgaan ten aanzien van de uitvoerende en de wetgevende macht (zie punt 4 op p. 7). Bepaalde geledingen kunnen, door middel van het ontslag van leden, leden op kortere termijn vervangen.

Voor wat de verkozen of gecoöpteerde vertegenwoordigers betreft, moet het kiesreglement bepalen op welke manier een vacant mandaat kan worden ingevuld.

3.3 Algemeen secretaris en voorzitter

Art. 74 stelt dat de voorzitter de vergaderingen van de raden bijwoont maar niet stemgerechtigd is. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de algemeen voorzitter alle vergaderingen van de deelraden bijwoont. In het kaderdecreet staat dat de voorzitter wordt verkozen onder de leden van de raad; in dit decreet is dit niet het geval.

De Vlor pleit er ook voor dat de algemeen secretaris onafhankelijk kan staan ten opzichte van het beleid. Het behoort tot de rol van een adviesorgaan om het beleid te bevragen op basis van de inbreng van de geledingen. De onafhankelijkheid van het adviesorgaan is een uitgangspunt bij het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden; de Vlor onderschrijft de noodzaak van onafhankelijkheid zoals omschreven in punt 4 op p. 7).

Daarom moet de algemene raad zelf de algemeen secretaris aanstellen.

3.4 Werking

Een beleidsovereenkomst voor de conventionele opdrachten (art. 76)

De regering sluit voor vijf jaar een beleidsovereenkomst af met de Vlor. De overeenkomst is een goed instrument om de bijkomende (conventionele) taken van de Vlor te verduidelijken. Het is belangrijk om het beleidscontract tussentijds te kunnen bijsturen omdat het moeilijk is om alle opdrachten voor vijf jaar vast te leggen (art. 76, 4°)

De Vlor gaat ervan uit dat het beleidscontract enkel betrekking heeft op de conventionele opdrachten; de decretale opdrachten liggen vast in het decreet. Over de wijze waarop de decretale opdracht worden opgenomen, maakt de adviesraad jaarlijks afspraken in het werkprogramma en hij rapporteert er ook over. Dit is een meer flexibele werkwijze die toelaat in te spelen op nieuwe beleidsontwikkelingen. Het is onmogelijk om dit vast te leggen voor een periode van vijf jaar.

De vormen van financiële en doelmatigheidscontrole zijn, volgens de memorie van toelichting, vervat in de beleidsovereenkomst. Dit element moet ook worden opgenomen in het voorontwerp van decreet. Het ontwerpdecreet op de strategische adviesraden (art. 3) eist trouwens dat het oprichtingsdecreet de wijze van samenstelling, de opdracht en het werkerrein, de werking en het toezicht bepaalt.

Samenspel tussen algemene raad en deelraden

Art. 77 bepaalt dat de algemene raad elk advies van de deelraden moet bekrachtigen. De Vlor ziet de meerwaarde hiervan niet in. In de deelraad zetelen de deskundigen die het best geplaatst zijn om over bepaalde dossiers een uitspraak te doen. Een bekrachtiging door de algemene raad is een overbodige tussenstap.

De missie van het secretariaat

Art. 160 §1 van het onderwijsdecreet, II omschreef de missie van het secretariaat van de Vlor. Deze houdt in dat het secretariaat de nodige documentatie verzamelt en studies voorbereidt die noodzakelijk zijn voor de werkzaamheden van de Vlor. Deze opdrachten zouden opnieuw in het decreet moeten worden opgenomen.

Rechtspositie van het personeel van het permanent secretariaat

Art. 79. De rechtspositie van het personeel van de Vlor is geregeld op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 30 juni 2000 houdende de regeling van de rechtspositie van het personeel van sommige Vlaamse openbare instellingen en op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 10 mei 1995 houdende de organisatie van het permanent secretariaat van de Vlor en de regeling van de rechtspositie van het personeel. We beschouwen dit laatste besluit als het instellingsspecifiek besluit dat aanleunt bij het stambesluit. De verwijzingen in de memorie van toelichting kloppen dus niet.

Art. 160 van het onderwijsdecreet, II bepaalde dat de Vlaamse regering de passende maatregelen neemt opdat de Vlor voor de statutaire personeelsleden kan deelnemen aan de pensioenregeling ingesteld bij de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere organismen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden. Voor dit gegeven moet het voorliggende ontwerpdecreet eveneens een decretale grond bieden.

Voorts moet het decreet een basis bieden voor de regeling voor vakantie- en feestdagen voor gedetacheerden die dezelfde is als voor de ambtenaren van het permanent secretariaat. De reglementering inzake reis- en verblijfskosten, zoals die

geldt voor het personeel van de diensten van de Vlaamse regering is van overeenkomstige toepassing op de personeelsleden van de onderwijsraad. Naar analogie met de regelingen uit het decreet betreffende het onderwijs, XI voor de gedetacheerde personeelsleden van het departement onderwijs, moet hier een gelijkaardige regeling worden getroffen.

Art. 160 van het decreet betreffende het onderwijs, II verleende de algemene raad een adviesbevoegdheid over het personeelsstatuut en de personeelsformatie van de Vlor. Het is vanzelfsprekend dat een adviesorgaan betrokken wordt bij de formulering van de rechtspositieregeling van het eigen personeel.

Het decreet op het onderwijs, II bepaalde in art. 160, § 2 dat de Vlaamse regering personeelsleden ter beschikking kan stellen van het permanent secretariaat (detacheringen). Het gaat zowel om vastbenoemde ambtenaren van de diensten van de Vlaamse regering en de instellingen van openbaar nut als om vastbenoemde personeelsleden van het onderwijs, de CLB's en de hogescholen. Dit is noodzakelijk om mensen met ervaring in het onderwijsveld ook te kunnen aanstellen als personeelslid.

Het onderwijsdecreet, II bepaalde ook dat de Vlor binnen zijn dotatie personen bij overeenkomst kon tewerkstellen. Dit vormt de decretale basis voor de aanstelling van een aantal contractuele personeelsleden waarvan de regering in 1995 heeft toegestaan dat ze ten persoonlijke titel hun aanstelling kunnen behouden (art. 169bis van het onderwijsdecreet, II). Ze behouden dit voorrecht voor zover ze in dienst waren op 1 januari 1994 met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur en functioneel niet in een vervangingsopdracht. Hiervoor is eveneens een decretale basis nodig.

3.5 Financiering

Volgens art. 162 van het onderwijsdecreet, II kan de Vlor schenkingen, giften en legaten in ontvangst nemen. Omdat de Vlor inkomsten genereert vanuit publicaties b.v. moet het betrokken artikel worden behouden.

3.6 Wijzigingsbepalingen

Het voorontwerp van decreet is niet erg duidelijk op het vlak van de samenwerking tussen de Vlor en de Serv. Is het de bedoeling dat de Serv-partners een minderheidsstandpunt kunnen formuleren als ze zich onvoldoende herkennen in het advies van de Vlor? Formuleren deze leden steeds een eigen advies ?

De Vlor dringt ook aan op een delegatie in de raden die representatief is voor werkgevers en werknemers.

De Vlor pleit ervoor dat de Serv autonoom advies kan blijven uitbrengen over onderwijsmateries maar dan vanuit de specifieke invalshoeken van de Serv.

3.7 Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

De overheid schaft het art. 5-overleg tussen de afgevaardigden van de inrichtende machten af (art. 83). De inrichtende machten verzetten zich tegen deze afschaffing. De afspraken met de Vlor, met name dat art. 5 enkel wordt ingeroepen als de IM zich onvoldoende kunnen herkennen in een advies of als het advies niet wordt gevolgd,

zijn gehonoreerd. De inrichtende machten dringen erop aan dat er art. 5-overleg met de overheid kan worden gevraagd. Hierbij verwachten de inrichtende machten dat de principes van een volwaardig overleg worden in acht genomen (met inbegrip van decreten en organieke besluiten) . Deze vraag is des te dwingender daar de voorliggende voorstellen geen waarborgen inhouden naar een gewaarborgde aanwezigheid van alle partners in de organen van de Vlor. De afspraak geldt nu ook dat als er consensus is op basis van het advies van de Vlor de betrokken materie niet meer moet worden besproken.

De Vlor dringt ook aan op een afstemming van timing en procedures tussen de adviesverstrekking door de Vlor en het overleg in het overkoepelend onderhandelingscomité.

De Vlor verwondert zich erover dat het decreet op de Vlor pas in werking treedt op 1 september 2004. Binnen de Vlaamse regering is immers beslist dat de aanpassing van de adviesorganen zou moeten worden doorgevoerd tegen uiterlijk 30 juni 2003.

4 Ouderkoepelverenigingen

De Vlor drukt zijn zorg uit voor een voldoende financiering en ondersteuning van het ouderverenigingswerk. Art. 85/art. 4 stelt dat de middelen worden toegekend binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid aan deze verenigingen. In die context betreurt de raad dat de vormende opdracht van de ouderkoepelverenigingen wordt afgeschaft. Op die manier wordt projectfinanciering uitgesloten. Allerlei instanties kunnen een aanbod realiseren (door middel van het expertisecentrum). Alleen de ouderkoepelverenigingen die het dichtst bij de ouderraden en de ouderverenigingen staan, kunnen dat niet. Trouwens het vormingsaanbod wordt nu beperkt tot participatie. Het vormingsaanbod van de ouderverenigingen was in het verleden ruimer en had ook betrekking op maatschappelijke problemen zoals verkeersveiligheid.

De ouderkoepelverenigingen vragen ook dat dezelfde erkenningsvoorwaarden zoals omschreven in art. 16 van het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van de ondersteuningscentra van ouderverenigingen en van erkende verenigingen die vorming voor ouders van schoolgaande kinderen organiseren zouden gelden als subsidiëringvoorwaarden voor de toepassing van dit decreet.

5 Het bijzonder decreet op het Gemeenschapsonderwijs

De Vlor beoordeelt het voorliggende bijzonder decreet vanuit de samenhang met de participatieregeling in het gesubsidieerd onderwijs. Sommige bepalingen zijn ten onrechte niet doorgetrokken naar de werking van de schoolraden in het Gemeenschapsonderwijs.

Tevens moet men rekening houden met het feit dat de schoolraden kiescollege zijn voor de organen van de inrichtende macht. Door de hersamenstelling van de schoolraden verandert dan ook de samenstelling van dit kiescollege. Een en ander veronderstelt dat desbetreffende artikelen m.b.t. de organen van de inrichtende macht aangepast worden. Er moet tevens gewaakt worden over de interne samenhang van het bijzonder decreet.

Voor het Gemeenschapsonderwijs is er ook de vraag naar differentiatie van inspraakorganen naar de draagkracht van leerlingen (zie punt 3 op p. 3).

5.1 Oprichting

Ook in het Gemeenschapsonderwijs is het wenselijk een schoolraad op te richten per school onder dezelfde voorwaarden als in het gesubsidieerd onderwijs samengestelde schoolraden kunnen worden gevormd.

5.2 De samenstelling van de schoolraad (art. 2)

Vertegenwoordiging van de ouders

In het gesubsidieerd onderwijs wordt het mandaat van de vertegenwoordigers van de ouders, voor zover deze aangeduid zijn door een ouderraad, jaarlijks bevestigd. De vraag rijst of dit niet ook wenselijk is voor het Gemeenschapsonderwijs. Het is immers niet wenselijk dat ouders die niet langer kinderen hebben die school lopen in die school, nog in de schoolraad blijven zetelen.

Vertegenwoordiging van het personeel

In het gesubsidieerd onderwijs wordt het kiescollege omschreven als de personeelsleden die effectief tewerkgesteld zijn in de school of een van de vestigingsplaatsen. Eerder is erop gewezen dat de term “effectief” tewerkgesteld niet erg duidelijk is. Het Gemeenschapsonderwijs vraagt een gelijke omschrijving van het kiescollege in het Gemeenschapsonderwijs als in het gesubsidieerd onderwijs.

Vertegenwoordiging van de leerlingen

In het gesubsidieerd onderwijs wordt het mandaat van de vertegenwoordigers van de leerlingen, voor zover deze aangeduid zijn door een leerlingenraad, jaarlijks bevestigd. De vraag rijst of dit niet ook wenselijk is voor het Gemeenschapsonderwijs. Leerlingen die de school verlaten hebben, kunnen beter niet meer in de schoolraad zetelen.

5.3 Bevoegdheden van de schoolraad

Overlegbevoegdheden

De schoolraden in het gesubsidieerd onderwijs hebben overlegbevoegdheid op het vlak van het contract met het CLB (en zijn latere concretisering). Naar analogie zouden ook de schoolraden in het Gemeenschapsonderwijs deze bevoegdheden moeten krijgen (art. 4 dat art. 10 § 3 wijzigt).

De directeur of de raad van bestuur motiveren waarom ze afwijken van bepaalde aanbevelingen van de schoolraad. In het Gemeenschapsonderwijs moet rekening gehouden worden met alle bestuursorganen, waaronder de algemeen directeur.

5.4 Werking van de schoolraad (art. 10)

In het gesubsidieerd onderwijs wordt een fasering ingeschreven, met name dat een schoolraad overleg pleegt of instemming verleent voorafgaand aan de bekrachtiging door de inrichtende macht. In het Gemeenschapsonderwijs zou een dergelijke fasering ook moeten worden ingeschreven, bij voorbeeld voorafgaand aan de bekrachtiging van het schoolreglement door de raad van bestuur.

5.5 Bescherming van afgevaardigden en geschillencommissie

De bescherming van de afgevaardigden en de geschillencommissie zijn belangrijke principes. Dit moet worden doorgetrokken naar het Gemeenschapsonderwijs.

J. Perquy
Administrateur-generaal

L. Van Beneden
voorzitter